

SUOČAVANJE SA STVARNOŠĆU STARENJA KAO PRILIKA ZA RAST

Sestre i braćo u Kristu, poštovani ljudi dobre volje!

Proslava Dana života, prve nedjelje u veljači, uvijek iznova prigoda je za promišljanje o ljepoti dara života, koju ove godine želimo sagledati osobito u njegovoj završnoj etapi. Nakon što smo prošle godine stavili poseban naglasak na demografsku problematiku, kao logičan nastavak za Dan života 2017. godine nametnula nam se tema suočavanja sa stvarnošću starenja, počevši od osobne preko obiteljske i crkvene pa sve do one društvene razine. Prateći demografske pokazatelje i projekcije, ali i uviđajući osobne i obiteljske drame mnogih naših bližnjih starije dobi, pitanje starenja iz godine u godinu neminovno će biti sve aktualnije. Znanstvenici na Zapadu, kojemu i Hrvatska pripada, ovo su stoljeće nazvali stoljećem starenja. Stoga ovom porukom želimo senzibilizirati ponajprije vjernike, ali i sve ljude dobre volje u Hrvatskoj, na potrebu suočavanja sa starenjem, kako bismo starost prepoznali kao priliku za rast.

Osobno suočavanje – prilika za rast u mudrosti i svetosti

Starenje je neizbježnost redovitoga tijeka ljudskoga života na putu prema prijelazu u vječni život. Htjeli mi to ili ne, i ma koliko je pokušali usporiti, starost će doći. Ovozemaljski je ljudski život krhak i prolazan. Iako se na starost danas ne gleda pozitivno te se starije osobe u utilitarističkom shvaćanju svijeta sve više pokušava prikazati kao teret društva, što za posljedicu ima njihovu marginalizaciju i sve veću isključenost iz društvenih procesa, ne bi nas smjela zahvatiti malodušnost kada zakoračimo u to razdoblje života. Naprotiv! Osobno suočavanje sa starenjem i svime što ono sa sobom prirodno nosi u biološkom i psihološkom smislu nužnost je kojoj treba pristupiti uvažavajući osobito duhovnu dimenziju čovjeka. Sveti papa Ivan Pavao II. u *Pismu starijim osobama* starost naziva »doba mudrosti«, označavajući je i kao »konačno razdoblje ljudske zrelosti« i »izraz Božjega blagoslova«. Sluga Božji kardinal Franjo Kuharić nazvao ju je »milosnim vremenom« (*Veritas*, br. 4, travanj 1999.). Papa Franjo ju je, slaveći nedavno svoj osamdeseti rođendan, nazvao »sjedište mudrosti«. Neki starost iz različitih razloga ne će dočekati, ali oni koji njome budu blagoslovljeni pozvani su iskoristiti to milosno vrijeme kako bi rasli u mudrosti i svetosti te mogli imati radosnu i plodnu starost, ispunjenu mirom, vjerom i molitvom.

Suočavanje u kontekstu obitelji – prilika za rast u uvažavanju i ljubavi

Biblija izrijeком poziva na poštivanje starijih. To se ponajprije odnosi na obvezu djece prema roditeljima uobličenu u četvrtoj Božjoj zapovijedi: »Poštuj oca svoga i majku svoju, da imadneš dug život na zemlji koju ti dâ Gospodin, Bog tvoj« (Izl 20, 12). Ne samo da djeca time ispunjavanju svoju dužnost, nego, budući da je to prva zapovijed s obećanjem, njeno poštivanje, »zajedno s duhovnim plodovima, jamči ovozemne plodove mira i blagostanja« (KKC, 2200). Sv. Ivan Pavao II., papa, s pravom je zaključio da bi »najbolje rješenje bilo da starije osobe ostanu sa svojom obitelji, uz jamstvo učinkovite socijalne skrbi za sve veće potrebe koje iziskuje njihova dob ili bolest« (Pismo starijim osobama, br. 13). Uistinu, obitelj, a osobito ona kršćanska, trebala bi biti najbolje mjesto za dostojanstvenu starost njezinih starijih članova, a društvo bi tu njezinu ulogu trebalo primjereno vrjednovati i jamčiti odgovarajuću socijalnu skrb. Papa Franjo na općoj je audijenciji 4. ožujka 2015. cijelu katehezu posvetio važnosti baka i djedova, osobito istaknuvši njihovu molitvu kao dar i bogatstvo, ali i ono što ih sprječava da im »srce otvrdne u negodovanju i sebičnosti«. Suočavanje sa starenjem u obitelji dragocjena je prilika za rast u uzajamnom uvažavanju i ljubavi svih njezinih članova. Tu se priliku nipošto ne bi smjelo propustiti udaljavanjem starijih iz vlastite životne sredine ili neprimjerenim odnosom prema njima jer su izvor brojnih blagodati, osobito u smislu uloge baka i djedova u životu unučadi.

Suočavanje u kontekstu Crkve – prilika za rast u milosrđu i zajedništvu

Crkva je neumorna u poticanju na skrb o potrebitima, pa tako i o starijim osobama. To čini kroz dokumente učiteljstva te konkretnim zauzimanjem bilo kroz pastoralne strukture, bilo kroz strukture Caritasa. U Hrvatskoj tako djeluju biskupijski domovi za starije i nemoćne svećenike, domovi za starije osobe pod upravom redovničkih zajednica, hospiciji i humanitarne katoličke udruge. Međutim, na tome ne treba stati, nego predano raditi na ispunjavanju želje pape Franje koji bi želio »Crkvu koja izaziva kulturu odbacivanja preobilnom radošću zagrljaja između starijih i mladih« (Amoris laetitia, 191), ali i pristupajući osmišljavanju duhovnosti starijih osoba, na što također poziva. Nastavljajući u svom djelovanju prošlogodišnji jubilej, suočavanje sa starenjem u kontekstu Crkve postaje prilika za rast u milosrđu i zajedništvu mladih i starijih.

Suočavanje u kontekstu društva – prilika za rast u čovječnosti i solidarnosti

Statistički podaci neumoljivo pokazuju stvarnost da je naša populacija sve malobrojnija i sve starija, među ostalim i zato što više ljudi umire nego što ih se rađa. Činjenica da su, prema podacima Ujedinjenih naroda, Hrvati jedna od pet najstarijih populacija u svijetu, oglašava zvono na uzburu. Nastavak tih trendova vodi, kako zabrinuto tvrde neki od naših poznatih demografa, prema skorom urušavanju cijeloga sustava, počevši od zdravstva, obrazovanja, rada i, naposljetku, mirovinskoga sustava. Iz te spoznaje i činjenice proizlazi dužnost svakom čovjeku iskazivati čovječnost i solidarnost radi nas samih, ali i radi budućih naraštaja. Trebamo to činiti na samom početku ljudskoga života, od začeca, ali i u svim etapama života, uključujući i onu posljednju, starost, kojom najčešće završava ljudski život. Trebamo učiniti sve što je u našoj moći da se svaki začeti ljudski život ima priliku roditi, ali i da svaki čovjek može dostojanstveno živjeti. To drugo danas je osobito ugroženo kad je riječ o starijim osobama. Zato nam u odnosu prema starijim osobama valja učiniti odlučne korake kako bi se nadišao pristup osobi obilježen diskriminacijom na temelju dobi. Na tom tragu treba razvijati gerijatriju i gerontologiju, kao i palijativnu skrb, te sprječavati ugrožavanje dostojanstva starijih, diskriminaciju i nasilje nad njima u svim javnim oblicima, uključujući i eutanaziju. Starije osobe imaju pravo na dostojanstven život, imaju pravo na život bez diskriminacije i nasilja. Oni su za nas puno učinili, na nama je da im uzvratimo odgovarajućom skrbi. No to nije samo pojedinačna odgovornost, nego i društvena. Osobito ističemo odgovornost države, ali i cjelokupnoga društva, uključujući vjerske zajednice, da se ojačaju (izvan)institucionalni oblici skrbi o starijima, osobito u sredinama koje su zahvaćene jakom depopulacijom i demografskim pražnjenjem.

Braćo i sestre!

Suočavanje sa starenjem te stvaranje uvjeta za dostojanstveno i aktivno starenje, u kontekstu suodgovornosti, zadaća je svih društvenih čimbenika. Pritom treba imati na umu da se, kako je govorio papa u miru Benedikt XVI., »humanost društva mjeri u odnosu prema starijima« (iz govora Zajednici sv. Egidija 12. 11. 2012.).

Neka nas u ispunjenju te zadaće prati zagovor svetih staraca Šimuna i Ane, koji su u svojoj starosti dočekali ispunjenje svojih snova i nadanja razdragano uzevši u ruke dijete Isusa kada su ga Josip i Marija donijeli na prikazanje u jeruzalemski Hram. Takvo ispunjenje snova i nadanja u prigodi Dana života želimo svim starijim osobama, ali i svima nama koji smo na putu prema toj etapi života. Neka nam je svima blagoslovljen Dan života 2017.!

Zagreb, o blagdanu sv. Anđele Merici, djevice, 27. siječnja 2017.

U ime Vijeća Hrvatske biskupske konferencije za život i obitelj

mons. Mate Uzinić,
dubrovački biskup i predsjednik Vijeća HBK za život i obitelj